

# Treball *de* redacció

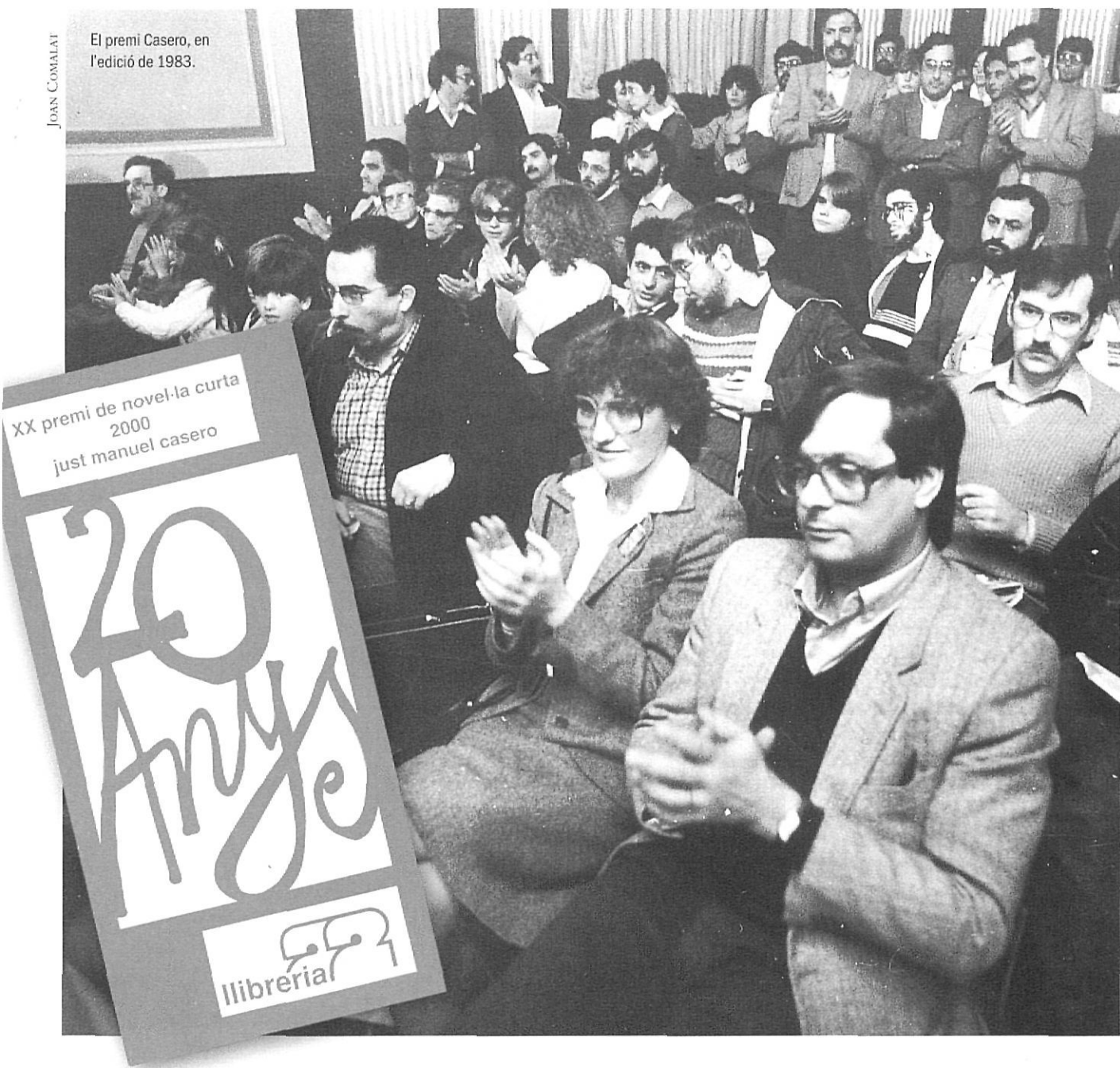
## Els primers 20 anys del premi Just M. Casero

Text: *Jordi Cornellà*

Fotos: *Arxiu El Punt*

JOAN COMALAT

El premi Casero, en l'edició de 1983.





## Premi de Narració Curta

# Just M. Casero

## L'origen del premi

El premi Casero va néixer amb la Llibreria 22 l'any 1978. Eren anys d'una gran ebullició cultural, i el projecte de crear una festa literària va sorgir al mateix temps que el de fundar la llibreria. El Grup 22 no volia repetir cap dels premis que atorgava la Fundació Prudenci Bertrana i va optar per la narrativa curta, que havia d'incentivar la gent jove que començava a escriure. L'any 1981 el premi ja estava dissenyat, i la mort de Just Manuel Casero, amic de moltes de les persones vinculades a la llibreria, només va influir a l'hora de donar-li nom. El periodista Just Manuel Casero Madrid, fundador del *Punt Diari* i regidor del primer ajuntament democràtic de Girona, va morir el 31 de gener de 1981, quan tenia 34 anys. Casero tenia les qualitats que havia d'adquirir el premi: independència, avantguardisme, arrelament a Girona i capacitat d'aportar aires nous al panorama cultural. La família de Just Manuel va acceptar la denominació del premi, i a partir de llavors la seva cara ha sortit quatre vegades als cartells que l'anuncien.

El Casero —aquest és el seu nom popular— es va convocar a final d'octubre per tal que no coincidís amb els premis Bertrana, que s'adjudicaven a primers de

setembre. Tot i això, amb el pas dels anys els Bertrana han anat canviat de dates i sovint tots dos premis s'han atorgat el mateix mes. Hi va haver, però, una altra raó: si el premi coincidia amb les fires, se'n podia aprofitar la publicitat. Com que la Llibreria 22 no comptava amb un pressupost gaire elevat, la presència del lliurament del premi entre els actes de fires li va donar promoció gratuïta als programes i cartells de festes, que no comptaven amb cap acte cultural important.

Tot i que ni els organitzadors ni el jurat no han volgut convertir mai el Casero en un premi destinat únicament als escriptors gironins, la llista dels guanyadors mostra que el «qui és qui» de la narrativa gironina hi ha participat. Una gran part dels escriptors que aquests últims anys han destacat en altres premis o han publicat obres ben rebudes per la crítica van iniciar la seva trajectòria literària publicant una narració presentada i premiada al Casero. Aquest premi, que va néixer amb uns objectius molt humils, ha anat incrementant la seva influència i la seva popularitat a mesura que s'anaven consolidant els escriptors que descobria, i per això no és gens exagerat afirmar que ha encapçalat l'operació de prestigiar la literatura feta des de les comarques gironines.



Just Manuel Casero  
(Rossio 1946 - Girona 1981).

## Els premis Casero dels anys vuitanta

El 24 d'octubre de 1981 es va concedir el primer premi de narració curta Just Manuel Casero a l'obra *Anfetamínic*, d'Ernest Sifó, pseudònim dels maresmenecs Rafel Vallbona i Pep Bras. *Concert per a una pantomima*, de Maria Àngels Gardella, va quedar finalista, i *Susqueda*, de Miquel Fañanàs, va obtenir un accésit. Els guanyadors van rebre 75.000 pessetes, i la finalista 25.000. La Llibreria 22 va convo-



Premi de Narració Curta  
*Just M. Casero*



La concessió del premi ha tingut diversos escenaris: la sala La Planeta, l'Institut vell, l'auditori de La Mercè i (a la imatge) el saló de descans del Teatre Municipal.

car l'acte a les 12 del migdia, però el veredict no es va conèixer fins a les 2 de la tarda, perquè el jurat no es posava d'acord. A aquella hora, les autoritats municipals que havien anat a l'envelat de la Devesa ja no hi eren, perquè havien hagut d'anar a la inauguració de les fires. El premi va generar una gran expectació i a l'envelat hi havia molta gent, però era tan gran que semblava buit. Per tal que aquests problemes no es repetissin, a la convocatòria següent el jurat va acordar que decidiria el guanyador abans de l'acte i els organitzadors van buscar un local més petit. L'entrega del premi es va concebre com un acte senzill, un *divertimento* que havia de trencar el tòpic dels actes literaris solemnes i nocturns;

per això es va convocar al migdia i hi va actuar l'Orquestra Galana. La música va ser des de la primera convocatòria un dels elements importants de la festa.

L'any 82 Miquel Fañanàs va guanyar el premi amb *Heu vist Tana?*, Josep Maria Fonalleras va quedar finalista amb *Conxa Piquer a nova York* i Miquel Pairoli va rebre un accèssit per *El carrer de la Llebre*. Guillem Terribas, en fer una valoració de la segona convocatòria, va destacar la quantitat d'obres presentades –32, dues més que l'any anterior–, la qualitat dels originals i el gran nombre de gent que havia assistit a l'entrega del premi. Aquesta edició, celebrada a l'Institut vell, va coincidir amb una conferència sobre Darwin, i per això els músics

de Jazz Walking van haver de començar a tocar amb retard. Hi va haver dues novetats: el jurat va fer una valoració dels originals presentats, i una personalitat convidada –Narcís Comadira– va obrir l'acte. És insòlit que un jurat comenti globalment les obres presentades, expliqui com han anat les votacions i justifiqui la seva decisió. Encara que pugui semblar excessivament didàctic, els participants i els lectors dels Casero ho agraeixen; és un dels detalls que singularitzen el premi i el fan més transparent. La segona innovació, que aparentment era més acadèmica, va convertir-se en un *tour de force* entre Guillem Terribas i els membres del jurat, que el reptaven a portar gent que tenia fama d'inasssequible o que no

l·ligava gens amb l'acte. Terribas destaca que tothom que ha presentat la festa literària —sempre desinteressadament— ha acabat tenint molt bones relacions amb la Llibreria 22.

En la convocatòria de 1983 va començar el ball entre els accèssits, els finalistes i el guanyador, que ha esdevingut crònic: Josep M. Fonalleras, finalista de l'edició anterior, va guanyar amb *El rei del mambo*. Segons els rumors que es van estendre, havia presentat dues obres més. Josep Gregori va ser finalista amb *Tirar les cartes*, i Anna Dodad va rebre un accèssit per *Esbossos per a un rèquiem*. Hi van concursar 60 obres; poques vegades hi ha hagut una participació tan elevada. El cantant Gato Pérez va obrir l'acte literari parlant de la rumba catalana. La idea inicial del jurat era convidar El Pescaïlla, però finalment Guillem Terribas va aconse-

guir convèncer un Gato Pérez força desconfiat tot insinuant-li la possibilitat d'aconseguir una actuació, fet que es va complir uns quants anys després. L'Orquestra Siffònica va animar la festa, organitzada al Teatre Municipal.

La quarta edició va ser presentada per Jaime Gil de Biedma, que tenia fama de no assistir a aquest tipus de cerimònies. Josep Valls va guanyar el premi amb l'obra *El cap sota l'ala* —editada amb el títol de *L'àngel atònit*—, i Maria Mercè Roca va quedar finalista amb *Vestit de verd i blanc*. A pesar que totes dues narracions van agradar molt al jurat, aquest remarcà el nivell baixíssim de la majoria de les 34 obres presentades i va expressar el perill que el Casero es convertís en un premi excessivament local. El jurat no ha dubtat mai a repartir elogis quan les obres se'ls



Rafael Vallbona, guanyador -juntament amb Pep Bras- del primer Casero, l'any 1981.

mereixen, però tampoc no ha amagat el cap sota l'ala a l'hora de denunciar les seves mancances.

L'any 1985 s'endugué el primer premi l'obra *Albert*, de l'escriptora de Vilobí Dolors Garcia i Cornellà. Ramon Farnés quedà finalista amb la narració *Emma, jota, cu, pe i efa*. Antoni Puigverd, fent de portaveu, va explicar que el jurat no estava ni content ni decebut, que el nivell lingüístic anava pujant però que encara s'observaven més defectes que encerts. També va fer una anàlisi temàtica de les obres presentades, que va dividir en narrativa psicològica, costumisme postmodern, subgèneres com el postorwellià (estil 1984) i la narració eròtica, i costumisme tradicional a l'estil del segle XIX. Jordi Soler va presentar l'acte, i l'actuació va anar a càrrec del grup Jazz Girona.

A la sisena edició la festa va canviar d'escenari: s'organitzà a l'auditori municipal de La Mercè. L'escriptora Mercedes Abad va presentar l'acte, que va incloure

D'esquerra a dreta, Joan Miró (secretari del jurat), Gato Pérez (presentador), Josep M. Fonalleras (guanyador) i Guillem Terribas (organitzador), l'any 1983.





Premi de Narració Curta

*Just M. Casero*

## ELS PREMIATS

1981

Guanyadors: Rafael Vallbona i Pep Bras, *Amfetamínic*.  
 Finalista: M. Àngels Gardella, *Concert per a una pantomima*.  
 Accèssit: Miquel Fañanàs, *Susqueda*.

1982

Guanyador: Miquel Fañanàs, *Heu vist Tana?*  
 Finalista: Josep M. Fonalleras, *Conxa Piquer a Nova York*.  
 Accèssit: Miquel Pairoli, *El carrer de la Liebre*.

1983

Guanyador: Josep M. Fonalleras, *El rei del mambo*.  
 Finalista: Josep Gregori, *Tirar les cartes*.  
 Accèssit: Anna Dodad, *Esbossos per a un rèquiem*.

1984

Guanyador: Josep Valls, *El cap sota l'ala* (publicat amb el nom de *L'àngel atònit*).  
 Finalista: Maria Mercè Roca, *Vestit de verd i blanc*.

1985

Guanyadora: Dolors Garcia i Cornellà, *Albert*.  
 Finalista: Ramon Farnés i Pontí, *Emma, jota, cu, pe i efa*.

1986

Guanyador: Josep Pujol, *Cal·ligrafia*.  
 Finalista: Eva Vázquez, *Rumb cap al silenci*.

1987

Guanyadora: Sílvia Manzana, *Tendra és la nit*.  
 Finalista: Lluís Muntada, *Lineal*.

1988

Guanyador: Lluís Muntada, *Espirals*.  
 Finalista: Josep Càndid Miró, *Mai més maig*.

1989

Desert.

1990

Guanyadora: Àstrid Magrans, *Breu*.  
 Finalista: Martí Masferrer, *Fred negre*.

1991

Desert.

1992

Guanyador: Marc Aguilar, *El carnisser inepte*.  
 Finalista: Bel Bosck, *Desconcert*.

1993

Desert.

1994

Guanyadora: Bel Bosck, *Trucant a les portes del cel*.  
 Finalista: Santiago Cucurella, *Dietari de silencis*.

1995

Desert.

1996

Guanyador: Pep Bertran, *Amanida muscaria* (publicat amb el nom de *La ribera*).  
 Finalista: Miquel Aguirre, *Ombres paral·leles*.

1997

Guanyador: Albert Figueras, *Les hores fosques*.  
 Finalista: Blai Gassull, *Lisboa*.

1998

Guanyador: Ivan Alonso, *Abecedari de la decepció*.  
 Finalista: Miquel Aguirre, *Point Blank*.

1999

Guanyador: Lluís Vilarrasa, *L'home de Dover*.  
 Finalista: Joan Suqué, *La lluna, la pruna*.

una actuació d'El Taller Instrumental de Girona. Hi concursaren 30 obres, i el primer premi se'l va endur per segon any consecutiu un habitant de Vilobí: Josep Pujol, autor dels quatre contes de *Cal·ligrafia*. Eva Vázquez, que ja hi havia participat l'any anterior, quedà finalista amb *Rumb cap al silenci*. El jurat va afirmar que la qualitat havia estat més elevada que en anys anteriors i destacà la joventut de Pujol, autor d'una obra «madura, intel·ligent, sofisticada i molt divertida».

La setena edició, que va transcórrer al saló de descans del Teatre Municipal, comptà amb la presència de Tísner i l'actuació del Quintet dels Banyes. El jurat va dubtar fins a l'últim moment entre *Tendra és la nit*, de la gironina Sílvia Manzana, i *Lineal*, de Lluís Muntada, veí de Riudellots de la Selva. Va guanyar Manzana, que ja s'hi havia presentat l'any 1986. Es començava a perfilar un nou fenomen: el guanyador o el finalista solia haver presentat en convocatòries anteriors una obra que no havia estat premiada.

L'actriu Teresa Gimpera obrí l'acte de la vuitena convocatòria, que va començar amb un recital de piano i contralt. Va guanyar l'obra *Espirals*, de Lluís Muntada. Josep-Càndid Miró obtingué el segon premi amb *Mai més maig*. Abans de dir el nom dels premiats, Dolors Oller va comentar que li havia agradat llegir els 26 originals perquè, com que no en coneixia els autors, era una experiència literària pura.

L'any 1989 fou especial perquè hi començà una nova regularitat: el premi va quedar desert. Quan, el 1991, va tornar a passar, s'especulà que el Casero quedava desert els anys imparells. I, efectivament,

## «Just M. Casero tenia les qualitats que havia d'adquirir el premi: independència, avantguardisme i arrelament a Girona»

l'any 1993 de nou va quedar desert. I el 1995 també. La sèrie es trencà l'any 1997. El primer d'aquests deserts es va acceptar estoicament, però a mesura que anaven augmentant, el públic, desconcertat i decebut, no va dubtar a mostrar el seu descontentament. Una estranya coincidència va fer que el 1989 fos un dels anys amb la participació més baixa: només 14 originals. El protagonista de la festa no va ser ni Eduardo Mendoza ni el Miquel Sala Quartet Jazz, sinó el jurat, que es va expressar a través de Dolores Oller en uns termes que van mostrar —si algú en tenia cap dubte— la seva absoluta independència: «Cap obra no ens feia prou il·lusió. Cap de nosaltres no estava disposat a barallar-se per una d'elles». Res a veure, doncs, amb obres que es presenten fora de termini i escriptors que saben abans

d'hora que guanyaran. Dolores Oller va justificar la difícil decisió del jurat comentant un fenomen que es donava des de l'inici del premi: «El fet que molts anys hagin guanyat autors que havien estat finalistes anteriorment havia creat una mena de relació endogàmica autors-jurat que no beneficiava el prestigi del premi i que el feia massa gironí i tancat. Perquè, si bé un dels seus objectius és descobrir veus gironines noves, tots som conscients que les comarques gironines no poden donar un autor nou cada any».

### El premi Casero als anys noranta

La desena edició, que va transcórrer al Centre Cultural La Mercè i que va ser presentada per Joan de Segarra, va tornar a donar el protagonis-

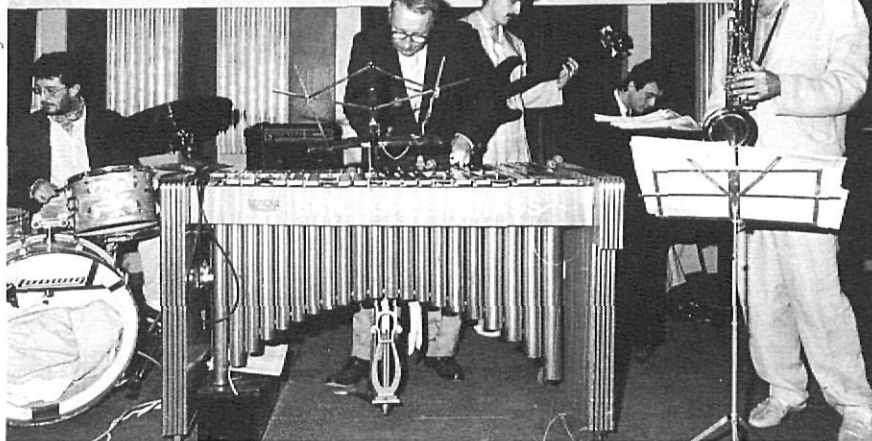
me als participants. Després de l'actuació musical de Quartetto da Cinque, el jurat concedí el premi a l'obra *Breu*, d'Àstrid Magrans, una jove escrivora de 17 anys. La narració va seduir els membres del jurat perquè reflectia «el món adolescent explicat per una adolescent»; els recordava Rimbaud, escriptor que Magrans encara no havia llegit. Martí Masferrer va ser finalista amb *Fred negre*.

L'any 1991 la directora de cinema Rosa Vergés i el Cor Undaris presenciaren el segon desert. El jurat va valorar positivament la qualitat mitjana de les obres, i fins i tot es va mostrar interessat per algunes, però no se sentia especialment atret per cap: «Altres anys han guanyat obres amb alguns desencerts parcials, però tenien una radicalitat o una innovació que ens va il·lusionar. Aquest

Antoni Puigverd (membre del jurat) i Jaime Gil de Biedma (presentador), entre Miró i Terribas, l'any 1984.



## Premi Narració cur JUST M. CASERO convocat Per La



La música ha estat, des de la primera convocatòria, un dels elements importants de la festa de concessió del premi.

any, això no ho hem trobat». Guillem Terribas no va amagar la seva decepció, però va dir que l'organització tenia plena confiança en el jurat i que mai pressionaria les seves decisions.

A la dotzena convocatòria va fallar el convidat –Terenci Moix–, però en canvi va triomfar Proscènium interpretant alguns temes de *Mikado*. A hores d'ara el premi ja no es pot separar de les lectures o representacions que prepara cada any Proscènium ni de La Planeta, seu del premi des d'aquell any. El jurat va concedir el primer premi a *El camisser inepte*, de Marc Aguilar, tot afirmant que la collita del 92 havia estat una de les millors. Bel Bosck va obtenir el segon premi amb *Des-concert*, la segona obra que presentava al Casero.

El tercer desert va començar amb un recital de poemes de Carles Riba fet per Rosa Novell. Cap de les 47 obres presentades va provocar la reacció unànime del jurat, que només hi va apreciar encerts parcials. Miquel Berga, fent de portaveu, va dir que al jurat només se li demanava «fer una lectura personal de les obres, sense altres indicacions ni condicions». La innovació del 1993 va ser la Proposta de

Poesia (de fet va ser anomenada així *a posteriori*, perquè als cartells d'aquell any no hi apareix), que en aquella primera edició va comptar amb lectures comentades de Narcís Comadira i Antoni Puigverd, i que s'ha anat consolidant fins a esdevenir un complement indispensable de l'entrega del premi. Més que d'actes literaris paral·lels al Casero, s'ha de parlar de «la setmana del Casero», la setmana de l'any literàriament més activa de Girona.

L'any 1994 Gerard Quintana presentà l'acte literari després d'un recital de cançons de Shakespeare. Bel Bosck va guanyar el primer premi amb *Trucant a les portes del cel (diari pòstum)*, obra inspirada en el món del rock i la marginalitat. Santiago Cucurella va ser finalista amb *Dietari de silencis*. Bosck va aprofitar el breu parlament que sempre fan els autors premiats per defensar les obres finalistes, que generalment es queden inèdites. Les dels primers quatre anys es van publicar totes, però des de 1985 només ho han aconseguit tres narracions: *Lineal* (dins el llibre *Espirals*), *Fred negre* i *Dietari de silencis*. Antoni Puigverd, fent balanç dels originals presentats, va constatar que el premi funcionava socialment, però que literària-

ment semblava esgotat perquè els participants llegien poc. La II Proposta de Poesia va incloure lectures de Salvador Oliva i Xavier Lloveras i un homenatge de Proscènium a Salvat Papasseit.

Els 74 originals presentats l'any 1995 –rècord de participació– van servir per constatar que el premi continuava viu i amb prestigi. No obstant això, el premi fou declarat desert. Sort que l'actuació acústica de Sopa de Cabra i el magnetisme de Quim Monzó –va llegir dos contes inèdits, posteriorment inclosos a *Guadalajara*– van alleugerir la decepció del públic. Miquel Berga va explicar una vegada més que el jurat no rebia cap mena de pressió de l'organització ni de l'editor, i que la seva feina no era establir jurisprudència sobre la narració curta, sinó premiar l'obra que més els hagués entusiasmat. A la III Proposta, Maria Rosa Font va llegir els seus poemes, i Proscènium va preparar dos recitals en homenatge a Pier Paolo Pasolini i Salvador Espriu. Hi va haver, a més, dos actes en memòria de Montserrat Roig.

Deu de les quaranta obres presentades l'any 1996 eren bones, per això el jurat qualificà l'any d' excepcional. Va guanyar el maresmenc Pep Bertrana amb *Amanida muscaria*, que es va publicar amb el títol de *La ribera*. Maruja Torres no va poder presentar el premi, però la setmana literària va quedar ben coberta amb Josep Maria Fonalleras, Quim Español, José Luis Panero i Proscènium, que va recitar *Els fruits saborosos*, de Josep Carner. També hi va haver una lectura de poesies de Maria Àngels Anglada.

L'any 1997 finalment es trencà la regla segons la qual els anys

## «El premi ha encapçalat l'operació de prestigiar la literatura feta des de les comarques gironines»

imparells tocava desert. Es van presentar 47 obres i guanyà amb claredat un altre maresmenc: Albert Figueras, autor de *Les hores detingudes*. El segon lloc se'l disputaren Blai Gasull –amb *Lisboa*, que finalment va guanyar– i Miquel Aguirre –amb *Després del tro*–, que ja havia quedat finalista l'any 1996 amb *Ombres paral·leles* i que ho va tornar a ser el 1998 amb *Point Blank*. Joan Pineda va fer un concert de bandes sonores per commemorar el centenari del cinema. En aquesta edició es va canviar el jurat: «membres més joves, propers als autors», segons l'organització. La quantitat d'actes de la Proposta de Poesia va augmentar considerablement: J.N. Santaaulàlia va llegir els seus poemes, Proscènium va interpretar una obra de Prudenci Bertrana, i els actors Lluís Soler i Pere Arquillué van recitar poemes

de Joan Vinyoli i Gabriel Ferrater, respectivament.

Ivan Alonso va guanyar la divuitena edició, la tercera consecutiva que s'enduia un autor de les comarques de Barcelona. Per assistir-hi es va desplaçar des de Venècia, fet que va obligar el jurat a comunicar-li per anticipat que era el guanyador –el jurat sempre convoca els premiats a l'entrega, però no els diu mai en quina posició han quedat–. Ponç Puigdevall, fent de portaveu, va denunciar la mala qualitat de les 35 obres presentades: segons el jurat no tenien capacitat de risc i presentaven una concepció superficial i anecdòtica de la literatura, a més d'un «abandonament de l'esforç estilístic, que dona pas a una prosa massa funcional, gairebé periodística o televisiva». El dia de la proclamació el grup Dinosaurios va presentar un espec-

Eva Vázquez (finalista) i Josep Pujol (guanyador) a l'auditori de La Mercè, l'any 1986.



JOAN CASTRO - EL PUNT



JOAN CASTRO - EL PUNT

Mercedes Abad (presentadora), amb Miró i Terribas, l'any 1986.

tacle de música, imatge i paraula. A la Proposta de Poesia es va fer un homenatge a Maria Mercè Marçal i Proscènium va preparar un recital amb textos de Lorca i Cernuda. Els dos poetes convidats van ser Francesc Parcerisas i Narcís Comadira, que va fer una lectura comentada dels *Cants* de Leopardi.

L'any 1999 guanyà el vigatà Lluís Vilarrasa amb *L'home de Dover*, i Joan Suqué quedà finalista amb *La lluna, la pruna*. Inka Martí va presentar la festa, en la qual va actuar el Cor del Teatre de Banyoles. De les 48 obres presentades, Vicenç Pagès en destacà la falta d'originalitat, l'excés de costumisme urbà amb massa diàleg, el lèxic excessivament reduït i la sintaxi esquemàtica. Els actes paral·lels van





Premi de Narració Curta

*Just M. Casero*

ser més nombrosos que mai: es va presentar el llibre *Memòria de Just*, de Jaume Guillamet, Proscènium va retre un homenatge a Joan Oliver, hi va haver un recital de poemes de Miquel Martí Pol, i Biel Mesquida i Francesc Prat llegiren una selecció de la seva obra. A més, actors prestigiosos com Rosa Novell i Jordi Dauder van fer una lectura dramatitzada de la traducció de *Fedra* de Modest Prats.

#### El premi Casero, un punt d'arrencada per als escriptors joves

Dividir les convocatòries del premi en dues dècades no és una decisió gratuïta, perquè s'observen diferències importants entre els vuitanta i els noranta: els primers Casero van servir per donar a conèixer o incrementar el prestigi d'escriptors gironins que amb el temps s'han consolidat; la majoria ha continuat publicant i molts escriuen habitualment a la premsa. Als darrers deu premis, però, la joventut dels premiats i el fet que ja no guanyin tants gironins provoca que sigui més difícil seguir-ne la trajectòria. Tot i això, escriptors com Bel Bosck i Albert Figueras ja han iniciat una carrera literària que es pot consolidar; després de rebre el Casero, Bosck va publicar *Polaroid*, i Figueras, *Manual d'intimitats*. Encara s'haurà d'esperar uns anys, però, per valorar la incidència dels últims guanyadors en el conjunt de la narrativa catalana. Així i tot, és indubtable que els objectius inicials del premi —vitalitzar la creativitat literària i descobrir nous valors— continuen plenament vigents.

Les obres guanyadores del Casero s'han dividit en dos tipus: les que han provocat immediatament



Els assistents a la festa, l'any 1987.

una forta impressió al jurat, com les narracions de Lluís Muntada, Bel Bosck, Josep Maria Fonalleras, Àstrid Magrans i Marc Aguilar, i les que a pesar de no meravellar d'entrada han convençut per la destresa i l'habilitat narrativa que hi desplega l'autor. Alguna vegada el jurat ha suggerit canvis en alguna de les narracions guanyadores, però no s'ha obligat mai l'autor a canviar res si no n'estava convençut.

La crítica quasi sempre ha rebut favorablement les obres premiades, i és que el jurat sempre ha estat fidel als seus objectius: per sobre del tema, sempre ha destacat l'estil, el risc i la personalitat. Les narracions publicades han agradat més o menys, però sempre han defugit la convencionalitat; el premi Casero mai s'ha deixat influir per les modes. El jurat sempre ha intentat que l'obra premiada aportés alguna novetat lingüística o retòrica al context general de la narrativa catalana, cosa que ha aconseguit la majoria de les vegades.

S'ha de destacar el cas d'escriptors com NIF (Jordi Arbonès) o Miquel Aguirre, que no han guanyat mai el premi però han rebut moltes mencions del jurat, cosa que els ha ajudat a tirar endavant la seva vocació literària. La trajectòria de NIF és prou coneguda; entre les obres que ha publicat destaca *L'agulla de plata*, molt ben rebuda per la crítica. Miquel Aguirre ha publicat recentment *Després del tro*.

Guillem Terribas destaca que tots els guanyadors i finalistes del premi han establert una bona relació amb la Llibreria 22; generalment hi han tornat per ensenyar les seves noves creacions o per informar dels seus nous projectes editorials. I algun, és clar, hi ha acabat presentant un segon llibre.

Un aspecte poc conegut del premi Casero és que els guanyadors, a part de rebre el premi i els drets d'autor de l'obra publicada —que es paguen a part—, se'n van becats per l'Ajuntament de Girona als premis Octubre de València.

## «El Casero ha d'anar canviant abans que es torni massa previsible i es converteixi en un premi excessivament autosatisfet»

### El jurat

L'any 1981 el jurat estava format per Sebastià Salellas, Josep Maria Nolla, Joan Miró, Rafael Nadal, Miquel Berga, Albert Rossich i Antoni Puigverd. L'any 1983 hi va haver el primer canvi: en sortí Rafael Nadal. El 1984 Sebastià Salellas i Josep Maria Nolla van ser substituïts per Dolors Oller i Modest Prats. L'últim canvi del primer jurat es produí quan Albert Rossich fou rellevat per Salvador Sunyer.

El jurat dels primers anys era poc ortodox: hi havia amics de Casero i de la Llibreria 22 que tenien uns coneixements sobre literatura més vocacionals que no pas universitaris. Guillem Terribas se'n va adonar i va incorporar-hi gent més pròxima al món literari, que estava més preparada per jutjar els originals. Convé aclarir que la denominació genèrica *organització* es refereix fonamentalment a Guillem Terribas, que s'ha encarregat d'or-

ganitzar i promoure el premi des de la primera convocatòria. L'hi ha ajudat Joan Miró, amb qui coordina la Proposta de Poesia. Per a Terribas l'única manera d'evitar que el premi sigui dominat per interessos aliens a la literatura és reduir al mínim la quantitat de diners que mou. És per això que el Casero no ha entrat en el circuit dels premis institucionals o mediàtics i ha quedat en un segon pla de la informació cultural. Aquesta independència l'ha convertit en un esdeveniment molt valorat que compta amb un important suport social. La Planeta s'emplena any rere any de gent jove interessada en la literatura, i això no ho aconsegueixen gaires premis.

El jurat del Casero actua desinteressadament, però les discussions sempre són llargues i apassionades. Antoni Puigverd, que ha format part de diversos jurats, destaca que mai ha llegit i discutit tant com en les deliberacions del Casero. El procediment de la majoria de premis sol ser molt més ràpid i mecànic.

Els membres del jurat van apostar des del principi per una línia clara: sempre van explicar que buscaven veus narratives pròpies per sobre d'altres característiques, i per això van evitar les modes i la novel·la de gènere. No obstant aquests criteris, es respectaven i llegien totes les obres presentades. Antoni Puigverd creu que el fet de buscar obres innovadores va fer perdre narracions més clàssiques que tècnicament eren superiors. Alguns escriptors potser haurien tingut més sort presentant-se a premis que es concedien amb uns criteris diferents. Quan no es trobava una veu nova, però, s'optava per una obra més tradicional si narrativament funcionava a la perfecció. S'acceptava una narració més accessible si era bona, perquè el jurat era conscient que no es podia ser exigent en excés. Durant els deserts encara es mantenia aquest criteri, tot i que s'havia apujat el llistó de la qualitat.

Abans de decidir el guanyador al sopar que es feia al Motel de l'Empordà, hi havia diverses reunions prèvies que sovint eren involuntàries. Com que tots els membres del jurat es coneixien i sovint freqüentaven les mateixes tertúlies, era inevitable que acabessin parlant del premi. La seva feina, però, no s'acabava amb el veredict, perquè després havien de comentar les obres als participants que buscaven consell. Aquesta relació tan estreta entre els participants i el jurat va crear una mena de dirigisme que va tenir molt a veure amb els deserts, perquè el jurat no trobava bé que els escriptors s'adaptessin al seu gust. Antoni Puigverd els va justificar a l'article «El Premi Casero i un desert que lliga molt», publicat al número 137 de la *Revista de Girona*: «Declarar desert un premi és una

Àstrid Magrans (guanyadora)  
i Martí Masaferrer (finalista), l'any 1990.





Premi de Narració Curta

*Just M. Casero*

manera molt explícita de reafirmar els humils objectius de sempre sense mistificar-los ni banalitzar-los [...] em sembla que ens haurem d'acostumar no pas a desert rera desert però sí a entendre que el desert lliga molt amb el perfil d'aquest premi».

Els membres del jurat havien decidit que plegarien l'any 1996, però com que la decisió va coincidir amb un desert i els organitzadors no volien donar la imatge d'un premi en crisi, van pactar que continuarien un any més. L'única petició d'Edicions Empúries quan es va plantejar el canvi va ser que el nou jurat tingués un nivell tan alt com l'anterior. Guillem Terribas no ho va tenir fàcil a l'hora de compondre'l, perquè buscava un grup tan cohesionat com l'altre. A més, una norma del premi impedia que en formés part un antic guanyador del premi, cosa que descartava molts escriptors. El 1997, però, ja hi havia un recanvi format per Javier Cercas, Imma Merino, Felip Ortega, Vicenç Pagès i Ponç Puigdevall que va merèixer tota la confiança de l'editorial.

#### Novetats i un nou premi per als pròxims vint anys

Guillem Terribas creu que el Casero ha d'anar canviant abans que es torni previsible per evitar un premi excessivament autosatisfet. Per això és possible que en les pròximes convocatòries la festa literària canviï de lloc. Entre les propostes que sospesa hi ha les d'organitzar-la al centre cívic de Sant Narcís o al del Pont Major, fet que serviria per reivindicar aquests dos espais. De fet, si el 1992 l'acte es va fer a La Planeta va ser per vitalitzar aquest teatre, que llavors feia poc que funcionava. I aquesta decisió va permetre introduir la novetat de la

Proposta de Poesia, creada amb l'objectiu d'aconseguir una setmana d'actes literaris de gran qualitat.

Un dels canvis que ja anuncien les bases del 2000 és el de limitar el premi a la novel·la curta. Això es fa amb dos objectius: estabilitzar la participació entre 30 i 40 originals i evitar els reculls de contes, que generalment barrejaven narracions d'una qualitat molt desigual. Fins ara el premi era de narració curta perquè les bases del Casero es van redactar de tal manera que fossin amples, atès que a principi dels anys vuitanta la narrativa en català encara no estava normalitzada i no es volien posar gaires limitacions. Vint anys després l'organització considera que aquella etapa ja s'ha superat i que ara és lícit augmentar l'exigència. Com sempre, els originals del 2000 hauran de ser inèdits, en català i no podran haver estat premiats en altres concursos.

Els noms que van descobrir les primeres convocatòries han fet parlar d'una «generació del Casero»: Fonalleras, Fañanàs, Pairoli, Dolors Garcia, Maria Mercè Roca... Això demostra que hi havia una eferescència de narradors i que faltava un impuls que els permetés iniciar una carrera literària. L'aparició dels deserts, però, certificava per una banda que el jurat s'havia tornat més exigent i per l'altra que cada any no es podia descobrir un escriptor. Per això amb la designació de novel·la curta es vol engrandir l'espectre geogràfic i l'ambició dels participants. El Casero vol deixar definitivament de ser un premi orientat només als escriptors gironins.

Per ara no es vol augmentar la dotació econòmica del premi —fixada en 350.000 pessetes—, per tal d'evitar que vulgui guanyar-lo

gent que ja publica sense dificultats, que l'atracció dels diners indueixi els caçadors de premis a presentar-s'hi. L'important per a la gent que concursa al Casero no han de ser els diners, sinó la publicació de l'obra i la possibilitat de donar-se a conèixer.

Un altre canvi és la incorporació al jurat de Margarida Casacuberta i de Guillem Terribas com a secretari sense vot. La novetat més interessant, però, té a veure amb l'antic jurat, que a pesar d'haver dimitit es continuava veient regularment. I és per aprofitar aquesta complicitat que s'està organitzant un nou premi sense dotació econòmica que nomenarà la millor novel·la publicada durant l'any en català, ja sigui original o traducció. Tot i que segons Terribas serà una simple diversió, el nivell del jurat fa creure que el veredictes s'esperarà amb interès. Serà capaç, aquest jurat, de declarar algun desert i suspendre la literatura catalana de tot un any? L'estructura de les deliberacions serà simple: a primers de novembre es farà un sopar en el qual es nomenaran els finalistes, i a final de novembre es farà públic el veredictes. El nou premi també servirà per mantenir en actiu els membres de l'altre jurat: si en plega algun, passarà a formar part del de novel·la.

#### La publicació de les narracions premiades

A principi dels anys vuitanta van aparèixer petites editorials que buscaven autors i obres per publicar. Miquel Berga i Antoni Puigverd, que eren membres del jurat i formaven part d'Edicions del Pèl, van decidir aprofitar les obres que destacaven al Casero; és així com l'any 1983 el Pèl va publicar *Susqueda i*

## «En un context literari conservador, el Casero és un dels pocs guardons que no ha renunciat a la transgressió i al risc»



D'esquerra a dreta, Modest Prats (membre del jurat), Guillem Terribas, Bel Bosk (finalista) i Marc Aguilar (guanyador), l'any 1992.

altres narracions, de Miquel Fañanàs, que incloïa *Heu vist Tàna?*, primer premi de l'any 1982. Curiosament, però, l'obra guanyadora i les finalistes del 1981 no es van publicar fins al 1984 al llibre *Mixtura*, una edició de la Llibreria 22 amb la col·laboració de Kapel. A la contraportada d'aquest llibre hi ha un paràgraf sobre les característiques de les narracions aplegades que vint anys després continua essent vàlid per a tots els Casero: «La recopilació de relats que formen el llibre representa un esforç avantguardista, adreçat vers una literatura actual, a la vegada correctament escrita, quotidiana i innovadora, distreta i intrigant, íntima i arrabassadora, de paisatges i personatges dels nostres dies, habituals i, tanmateix, demencials». L'any 1985 Edicions del Pèl publicà *El rei del mambo*, narració guanyadora de l'any 1982. El Pèl feia unes bones edicions, però es va dissoldre poc temps després. El primer Casero que va editar l'editorial Pont de Pedra va ser *L'àngel atònit*, que aparegué l'any 1986. La portada és del color taronja intens que distingia els llibres d'aquesta editorial, que

sempre incloïen un pròleg d'un membre del jurat o d'un escriptor. A la contraportada s'hi reproduïa el primer punt de les bases: «La Llibreria 22, tot seguint un camí d'acció cultural, convoca els Premis de Narració Curta Just Manuel Casero en homenatge a la seva vinculació a Girona i la seva cultura». Les edicions eren acurades, però les obres no aconseguïen difondre's més enllà de Girona. És per això que Terribas va arribar a un acord amb Columna, però no es va tirar endavant perquè Pont de Pedra tenia l'exclusiva de publicació. A pesar que el tracte amb Columna es va cancel·lar, Pont de Pedra s'avingué a coeditar les obres amb l'editorial Empúries a partir de l'any 1988. La conseqüència d'aquell tracte fallit va ser que Columna edités algun finalista i reedités obres guanyadores com *Tendra és la nit* i *Albert*. Quan Pont de Pedra va plegar, Empúries decidí continuar editant el premi pel seu compte, i l'any 1991 ja publicà *Breu* a la col·lecció Tros de Paper. Des de llavors ha anat publicant regularment les obres premiades.

Els primers guanyadors i finalistes dels Casero van treure partit del que a començament dels anys vuitanta es va qualificar de «nova narrativa catalana», que a Girona va prendre denominacions específiques: «boom de Girona», «generació dels Casero» i «grup de Girona». Tot de cop, l'aparició d'un nou públic lector —causada per la presència del català a l'escola i les campanyes institucionals a favor de la llengua— va provocar que editar narrativa en català ja no fos ruïnós, i que descobrir nous talents i apostar per gent jove pogués generar beneficis en el futur. Actualment la situació és la contrària, ja hi ha un gran nombre d'autors consolidats que venen, i per això els guanyadors del Casero tenen més dificultats per publicar una segona obra ara que als anys vuitanta. A més, la narrativa s'ha tornat més acomodàcia i menys transgressora, perquè els grans premis gestionen uns pressupostos massa elevats per arriscar-se a publicar obres que no puguin ser assimilades pel ventall de lectors més ampli possible. En aquest context conservador, el Casero és dels pocs guardons que no ha renunciat a la transgressió i el risc, i les obres que ha donat a conèixer formen una biblioteca molt coherent, amb prou recursos per resistir bé el pas del temps.

Jordi Comellà

Per veure tots els cartells que han anunciat el premi i saber exactament en quines editorials es poden trobar les obres premiades, consulteu la web <http://www.geocities.com/SoHo/workshop/5180/just>